

JUSTIITSMINISTEERIUM

Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

Eesti
tuleviku heaks

Korruptsiooni ennetamine

Tanel Kalmet

Justiitsministeeriumi kriminaalpoliitika osakond

17.04.2018

Ametiisik (§ 2)

Ametiisikuks loetakse

füüsiline isik, kellel on avaliku ülesande täitmiseks ametiseisund sõltumata sellest, kas ta täidab talle pandud ülesandeid alaliselt või ajutiselt, tasu eest või tasuta, teenistuses olles või vabakutselisena või lepingu, nimetamise või valimise alusel.

- Ametnik
- Töötaja
- Muud suhted, mille alusel täidetakse avalikku ülesannet

Ametiisiku tunnused

- Avalik ülesanne:
 - avalik võim;
 - muu seadusega või seaduse alusel pandud ülesanne;
 - ülesanne, mille avalik iseloom on tuletatav tõlgendamise teel.
- Pädevus:
 - õigus midagi otsustada või kuidagi toimida (sh osaleda selle õiguse teostamisel);
 - otsuse või teo mõju muule isikule;
 - vabadus otsustada või toimida.

Seotud isik (§ 7)

- abikaasa, vanavanem, ametiisiku või tema abikaasa vanem ning ametiisiku vanema alaneja sugulane, sealhulgas ametiisiku laps ja lapselaps. Vanemaks loetakse ka lapsendaja, vanema abikaasa ja kasuvanem ning alanejaks sugulaseks ka lapsendatu ja abikaasa laps.
- juriidiline isik, milles vähemalt 1/10 osalusest või osaluse omandamise õigusest kuulub ametiisikule endale **või temaga seotud isikule**;
- juriidiline isik, mille juhtimis- või kontrollorgani liige tulumaksuseaduse tähenduses on **väljaspool ametikohustusi** ametiisik ise või lõike punktis 1 või 4 nimetatud isik;
- isik, keda seob ametiisikuga ühine majapidamine;
- isik, kelle seisund või tegevus ametiisikut väljaspool ametiseisundit oluliselt ja vahetult mõjutab või keda ametiisiku seisund või tegevus väljaspool ametiseisundit oluliselt ja vahetult mõjutab;
- isik, kes väljaspool ametiseisundit allub ametiisiku korraldustele või tegutseb ametiisiku huvides või arvel.

Ametiisikul ei ole seotud isiku huvi puudutavat kohustust, kui ta **ei tea ega peagi teadma** nimetatud seosest või seotud isiku huvist.

Toimingupiirangud (§ 11)

Ametiisikul on keelatud toimingu või otsuse tegemine, kui:

- otsus või toiming tehakse ametiisiku enda või temaga seotud isiku suhtes;
- ametiisik on teadlik tema enda või temaga seotud isiku majanduslikust või muust huvist, mis võib mõjutada toimingut või otsust;
- ametiisik on teadlik korruptsiooniohust.

Sel juhul on ametiisikul ka keelatud anda oma alluvale ülesandeks teha toimingut või otsust tema asemel (alla delegeerimine).

Ametiisik peab nimetatud asjaolust viivitamata teavitama oma vahetut juhti või ametiisiku ametisse nimetamise õigusega isikut või organit, kes teeb toimingut või otsuse ise või annab selle ülesande teisele ametiisikule (üles delegeerimine).

Toimingupiiranguid ei kohaldata:

- õiguse **üldakti** (sh eelarve) vastuvõtmisel ja selle vastuvõtmises või ettevalmistamises osalemisel.
- **hädaseisundis**, samuti edasilükkamatu toimingu korral, kui on suurema kahju tekkimise oht;
- kui **rutiinse** otsuse või toimingu tegemisel korruptsioonioht puudub, sealhulgas kui ametiisik teeb käsutustehingu või toimingu, omamata võimalust määrata selle asjaolusid;
- organisatsioonide **valimiste** korral.

- Kui ametiisiku **asendamine ei ole võimalik** asendajale esitatavatele nõuetele vastava isiku puudumise tõttu;
- toimingute või otsuste puhul, millega **asutus tagab oma töö korraldamise**, välja arvatud teenistusalased otsused;
- valla- või linnaasutuses, kui **kohaliku omavalitsuse üksuse eripära** arvestades oleks toimingupiirangu kohaldamine avaliku huvi seisukohast ebamõistlik;
 - Neil juhtudel avaldatakse viivitamata ja alaliselt teade veebilehel.

Külaseltsi juhatuse esimees kandideerib valla volikokku, tema eesmärgiks on olla volikogus oma küla esindaja ning kaitsta küla huve. Külaseltsi juhatuse esimees valitaksegi volikokku ning puutub kokku järgmiste juhtumitega.

a) Volikogus tuleb menetlemisele valla järgmise aasta eelarve, kus muuhulgas on ette nähtud toetus külaseltsile.

b) Volikogus tuleb menetlemisele toetuste andmise otsus erinevatele ühingutele sh ka sellele külaseltsile.

Volikogu revisjonikomisjoni liikmed kontrollisid linnale kuuluva äriühingu tegevust. Üks revisjonikomisjoni liikmetest ja kontrollijatest oli selle äriühingu tegevjuhi abikaasa.

a) Kas revisjonikomisjoni liige ametiisikuna võis kontrollimisel osaleda või oleks ta pidanud ennast taandama?

b) Kas kohaldatakse sellisel juhul toimingupiirangut?

Riigihanke komisjon töötab välja hanketingimusi valla haridusasutuste toitlustaja leidmiseks. Riigihanke komisjoni kuulub ka volikogu liige, kes on toitlustusega tegeleva äriühingu tegevjuht ja omanik ning võib olla huvitatud hankel osalemisest.

Neli lihtsat küsimust, mis aitavad riske kindlaks teha:

1. Kas kõik osapooled on tegutsenud läbipaistvalt, ilma varjamise või salatsemiseta?
2. Kas oled valmis lähedastele antud juhtumist kõik ära rääkima?
3. Kas oled valmis, et olukorda kajastatakse meedias?
4. Kas antud juhtum toob organisatsioonile tunnustust?

Kust lugeda lisaks?

www.korruptsioon.ee

korruptsioon@just.ee

<http://transparency.ee/cm/omavalitsus>

<https://www.rahendusministeerium.ee/et/riigi-personalipoliitika/avaliku-teenistuse-eetika>

JUSTIITSMINISTEERIUM

Täna!